

OOSTVLAAMSCHE ZANTENMEDEDELINGEN VAN DEN BOND DER OOSTVLAAMSE
FOLKLORISTEN

Maatschappij zonder winstbejag

Secretariaat van den Bond :
L. VERLODT, Zalmstraat, 69, Gent.
Alle stortingen te doen op postrekening :
969.46, Bond Oostvl. Folkloristen,
Gent.

Redactie van Oostvl. Zanten :
F. VAN ES,
Désiré De Wolfstr., 3, Aalst.
J. VERMEULEN & J. BOES.

Het « Heilig Huizeken » en zijne Legende.

Wanneer men den provincialen steenweg volgt, die van Gent naar Nevele loopt, langs door de gemeente Drogen, dan komt men over den spoorweg aan den arduinen stijl getekend « 6 »; hetgeen den reiziger aanduidt aan den zesden kilometer gekomen te zijn van aan het vertrekpunt uit de Kuip van Gent.

Een honderd meter verder links, ligt, beplant met jonge plataanboompjes, een dreefje, dat van den steenweg afzwenkt en naar de Leie toe loopt. Eens in het dreefje, dat de naam draagt van Slingerstraat, ziet men, aan het einde ervan, links, een herberg staan : het is « het Heilig Huizeken ».

Als in een luthof gelegen op de boorden van de Leie, maakt het een uitgelezen wandelingsdoel uit voor de inwoners van Gent en voor die van de omliggende gemeenten. Het is hier in de gebuurte, dat eertijds een kasteel bestond, het « Prinsenhof » genoemd, waar in de XVIIe eeuw, de aartshertogen Albrecht en Isabella zouden gewoond hebben.

Vóór het bestaan van den nationalen buurtspoorweg kenden de meeste Gentenaars het « Heilig Huizeken » niet, het werd alleen maar bezocht door zeldzame, doch regelmatige klanten : geburen en lijnvisschers.

In 1880 kwam de **Royal Sailing Club** er zich vestigen tot groot genoeg van haar leden, die allen groote liefhebbers van de zeilboot waren en het steeds gebleven zijn. Laat ons tusschen haak-

jes zeggen dat hun vorig lokaal in « het Motje » gelegen was, op Ekkergem. « **Het Heilig Huizeken** » bood hun een verblijf aan in een uitgelezen, lief landschap en een volledig gemak voor hun belangrijke uitrusting : aanlegplaats, stapelhuis, eet- en vergaderzalen, bordes, een schilderachtigen lusthof onder hooge boomen, welke bij zomerdag een dichte schaduw afwierpen en de zeilers uitnoodigden hier een poosje te kuieren of eenvoudig, na hun sportbedrijf, er zich wat uit te rusten. Ontelbare zeilbootjes wiegelden daar op de « Golden river » en, vooral 's Zondags, was het een eenig schouwspel hen als logge vogels op de oppervlakte te zien dobberen en over de Leie te scheren. Tijdens de werkdagen lagen die vaartuigen, groote zowel als kleine, langs de overkant der rivier, te Afsnee, aan luchttonnen vastgemeerd. Vier à vijf hutten van clubleden vonden een geschikte plaats in den nabijgelegen meersch. De eigenaars kwamen, bij zomertijd, gewoonlijk reeds den Zaterdag aanzetten om er den week-ééndnacht door te brengen. Deze hutten of woonloodsen waren zeer eenvoudig opgebouwd, zonder praal noch pracht, noch smuk; zelfs was er eene bij op eene oude pont opgetimmerd, maar desniettemin droegen ze een naam alsof het heusche villa's waren. Die benamingen echter bleven in den stijl en konden niet hoogdravend genoemd worden. Ze luidden : « Samsuffit », « Mac Abane », en zoo meer⁽¹⁾.

Het deel der rivier, kronkelend rond de « Lake » vanaf de « Drij Leien » tot aan de gemeente Latem, doorheen het « Lange Rek », vormde voor de zeilsport een weg, die eene ideale baan mocht genoemd worden; maar, het steeds aangroeien der speelmotorbooten eenerzijds en de gemakkelijke verplaatsing der stadslieden door middel van buurttram en auto anderzijds, kwamen de zeilers ernstig in den weg loopen en gaven de wandelaars gelegenheid om het « Heilig Huizeken » als 't ware in te nemen; zoodanig en zoowel dat de « **Royal Sailing Club** », op tijd en stond er toe besloot, elders een onderkomen te gaan zoeken. Het was in 1924 dat de Club dit lokaal verliet om zich op het kanaal van Terneuzen te gaan vestigen; namelijk te Langerbrugge, op den spriet bijgenaamd « **Sailinghem** ».

In 1911 verliet de voormalige herbergbaas, Gust, het « Heilig Huizeken », na er acht en veertig jaren in wel en wee verbleven te hebben. Gust heeft er goede zaakjes gemaakt en geniet heden

(1) Dit zijn, natuurlijk, fonetische transcripties van « Ça me suffit » en « Ma Cabane ».

van een welverdiende rust te Baarle⁽²⁾. Menig lijnvisscher smulde met plezier bij hem zijn gevangen visch, met kennis van zaken in « 't Heilig Huizeken » voorbereid, op; want Gust was voor zijn getrouwe klanten, die allen zijn vrienden waren, de gediensigheid in persoon. Alleenlijk, in de laatste jaren, viel het hem een beetje lastig. Bij goed weder, op Half-oogst, werkte hij in zijn herberg met twaalf helpers om zijn verbruikers een degelijk maal te kunnen bereiden en voorzetten.

Sinds Gust daar niet meer is en de « Royal Sailing Club » verhuisde, is de aanblik van het « Heilig Huizeken » geheel veranderd. Het heeft aan de moderniseering zijn tol moeten betalen, alhoewel het, zoo goed mogelijk en zelfs met een zekere aanwinst, de bevalligheid van zijn landelijk uitzicht behouden heeft.

Naderen wij de rolbaan, die haar plaats vindt vóór de stoepdeur en waarop bolders van 't beste soort zich aan hun esbattementen overgeven. 't Zijn meest allen ervaren spelers en hun behendigheid in het spel getuigt het.

Op de balken of kepers, die het dak, dat de rolbaan tegen wind en onweer moet vrijwaren, dragen, leest men verscheidene spreuken, die alle wijzen zoowel op de omstaande nieuwsgierigen, die het spel in oogenschouw nemen, als op de spelers zelf.

De eersten hebben zich met het spel niet te bemoeien, zoo gebiedt de eerste spreuk : « **Kijkers zijn zwijgers** ». Elk bemoeit zich met zijn eigen zaken is een tweede, wijze stelregel, die de aanwezigen volgenderwijze leuk wordt voorgehouden : **Elk zijne pijp en zijne toebak** »! Een derde spreuk leert dat elke speler wel eens missen kan : « **Alle scheuten zijn geen hazen** ». Stilte wordt geëischt wanneer er gespeeld wordt, daarom : « **In de scheute niet spreken** ». Iedereen bolt zooals hij het verkiest, dat wordt hier verdietscht in : « **Elk zijn goeste** ». Het tegenstrijdig zijn wordt niet geduld, dies beveelt de volgende spreuk : « **Ertefritters buiten en niet zagen!** » en eindelijk klinkt de laatste spreuk als een bevel : « **Laatste man strijkt** » t.t.z. hij zal de baan effen leggen door middel van een strijkestok. De bolders vinden daar, ten andere, eene heerlijke met zeezand aangelegde baan, die de beste spelers weet aan te trekken. En dat zij zich het hoppenat, intusschen, goed laten smaken, hoeft niet gezegd.

Maar vinden de grooten hier hun pret, ook de kleintjes dàar vinden er hun vermaak. In den lusthof en op den meersch

(2) Dit artikel werd in de jaren 1930 geschreven.

schommelen zij bij goed weder, dat de tuigen, warempel, geen tijd vinden om te verroesten.

Daar zijn heden een dertigtal houten hutten opgericht, welke aan bungalows doen denken en die kwamen hier sinds eenige jaren als uit den grond gerezen. Bijna alle deze verblijven dragen een naam : Irissen; Do-mi-si-la-do-ré (domicile adoré); Zomervreugd; Vierklaver, Campus; Mignon; Bric à Brac; Rust-Lust; Oost West, Hier best; enz. Het week-end in het bijzonder komt die optrekjes bevolken en dan ontluikt hier aan de Leie als het ware een echt strandleven. De plaats krijgt dan leuk-weg de naam van « Drongen-Bad » of « Heilig Huis-les-Bains ». Het is niet een uitzondering, bij zomerdag, een menigte baders, zoowel dames als heeren, die alhier van een heerlijk tochtje komen genieten, in de Leie dààr zoo tussen de zeilbooten en kano's in, te zien plonsen en duiken. Overheerlijk is er het opdagen van al die vaarttuigjes bij te wonen, waaronder vooral de plezierbooten « Waterpolo » en « Moyo » die, vooral den Zondagnamiddag, bezoekers aanbrengen met de vleet.

Bij zonsondergang doet de jeugd ook nog aan tennis, hoewel een daartoe geschikt veld hier niet is aangelegd.

De lijnvisschers zijn de eersten om den aftocht te blazen; ze worden gevolgd door de roeiers.

Vinden de wandelaars de gelegenheid niet zich met sport of spel te vermaken, zij beleven toch een waar genot in 't bekijken van de wemeling, die de Leiestreek hun hier aanbiedt. Zij vinden bovendien hun volle gading aan vermaak in de herberg.

« Hier in 't Heilig Huis is 't een tweede thuis » zegt hen trouwens eene der menigvuldige spreuken behendig op de wanden angebracht⁽³⁾.

De muurschildering der eetplaats is een feest voor de oogen : talrijke afbeeldingen van allerhande speelbootjes zijn hier te aanschouwen. Zij vormen een bewonderenswaardige verzameling, die den bezoeker als 't ware midden in een watersportbedrijf doet belanden.

De derde of laatste Zondag van Oogst wordt gewoonlijk een openluchtfest gehouden, dat om 2 uur aangekondigd wordt door kanongebulder ofte pistoolschot ende tromgeroffel. De meersch is alsdan rijk versierd : Belgische vlaggen en die der

(3) Zie verder voor de volledige verzameling van deze typische wandspreuken.

gilden en ambachten wapperen er naar alle winden ! Ziehier een gezwinde ruiter, als ridder uit de middeleeuwen fungeerend; hij neemt de versierde « bungalowwonen » in oogenschouw en dan daagt eene Cavalcade op van minstens honderd personen !

Lustige veldwachters houden een oogje in 't zeil !

Deken en Dekenin⁽⁴⁾ van deze zomersche buurtschap zijn aan de eer en er wordt hun de eerewijn aangeboden. Daar zijn ook de muzikanten wier geestige deuntjes de dansspieren bij oud en jong in beweging brengen. En verder is het één snoepen en drinken en smullen, wat aan de tafereelen van een Breughel denken doet !

Als volksspelen zijn er wedstrijden voor groot en klein, doch ze zijn uitsluitend voorbehouden aan de week-endverblijvers. Eierslaan, patattenrapen, verrespringen, hoogspringen, koordtrekken voor kinderen, zakloopen voor dames, enz.

Dank aan het inrichtend comité heerscht er, bij de uitvoering van dit programma, eene voorbeeldige orde.

Doch keeren wij nu naar het « Heilig Huizeken » zelf terug. Hoe is de benaming « Heilig Huizeken » ontstaan ?

Ongeveer negentig jaar geleden, was dit een eenvoudig boerenherbergje bestaande uit twee plaatsen op het gelijkvloers, met een houten zuigpomp vóór den stoep, zooals die heden daar nog te zien is en die aan de liefhebbers der Leie, zoowel vaarders als bezoekers, vooral bij zomerdag, groote diensten heeft bewezen.

Het bouwvallig geworden huisje werd, in de loop der tijden, heropgebouwd en een gedenksteen met opschrift in den gevel, langs den oosterkant gemetseld, herinnert er ons aan. Er staat in gegrift :

**« Dit zoogenaamd Heilig Huizeken,
gebouwd in 1562 en door den
tijd vernield, werd in 1872
door Mevrouw douarière
Stalins Debueren, proprietarisse
te Gent, weder opgebouwd. »**

Vermoedelijk zal het gesloopt « Heilig Huizeken » insgelijks een herberg geweest zijn met dienzelfden naam, ofwel een

(4) Deken en Dekenin zijn de ambtstitulaturen van de verkozen hoofden van zoo'n buurtgemeenschap.

cantine, waarin voorbewoners wellicht zullen gehuisd hebben als drankslijters onder een ander uithangbord, waarvan het opschrift echter is zoek geraakt.

De legende nu wil, dat in de voormalige, de gesloopte woning, twee vrouwen huisden die drank sleten; want ziehier wat wij uit den volksmond vernomen hebben over het ontstaan van de benaming « Heilig Huizeken », naam die het gewezen uithangbord zou verdrongen hebben.

Wij moeten eerst den lezer er op attent maken dat de Leie aldaar, van aan het deel genaamd het « Lange Rek » naar de « Drij Leiën » toe, langs de « Lake » om, een groote bocht in haren loop beschrijft. De schippers nu, die van Gent naar Deinze voeren met hun vaarttuig, hadden heel wat last en druk te verduren bij het doortrekken van gezegde bocht, daar zij immers stroomopwaarts moesten en geen gebruik konden van « ketsers », t.t.z. van het schiptrekken door middel van paarden. Wanneer zij aan het « Rek » kwamen, waar deze herberg stond, ankerden zij het schip vast, om wat te kunnen rusten en uitblazen, en meteen om van eene welverdiende verversching aldaar te genieten. Allen, zonder onderscheid, klaagden niet alleenlijk over den lastigen arbeid van het schiptrekken bij het doorvaren van de bocht, maar vloekten daarbij, tierden en uitten hunne misnoegdheid onder de grofste godslasteringen. En, wanneer zij in de herberg aankwamen, herbergon alweer datzelfde vloeken, dat hooren en zien erbij verging. Al die godslasteringen waren niet van aard om in den smaak te vallen van de twee herbergiersters, die beiden, zoo zegt men, devote menschen waren en hunne kristelijke plichten stipt volbrachten. Zij hadden reeds meer dan eens hunne zedige ooren onvrijwillig met dergelijke oneerbiedige uitvallen moeten besmeuren door de schuld van diezelfde schiptrekkers, die misschien wel geloofden aan God en zijn gebod, maar die niettemin zijnen naam zoo lichtvaardig gebruikten, dat het eene echte schande was. En dit herhaaldelijk moeten hooren vloeken, werd voor deze twee menschen, voor die kwezels, zoo noemden de schiptrekkers haar, maar al te lastig.

Op zekeren dag dat de maat boordensvol was, sprak eene van de twee het beslissend woord om het die mannen diets te maken dat, bijaldien zij voortaan nog durfden God te lasteren, hun geen enkele borrel drank meer zou geschonken worden.

Zoo hevig de lucht gedreund had bij het vloeken der schippers in de herberg, zoo kalm werd daar nu de atmosfeer bij die koene, koel en klaar geuite beslissing. De mannen bezagen mal-kander, trokken de schouders eens op, verlieten het drankhuis, mompelend van « die kwezels van hier en die kwezels van dààr », lachend, spottend met hare teergevoeligheid en... vorderden hun-nen weg stroomopwaarts, het schip in de richting van Deinze brengend.

Bij de volgende reizen was het doortrekken van de bocht der « Drij Leiën » tot aan het « Rek » niet minder lastig, zoodanig dat de schiptrekkers telkens dat zij aan het « Rek » aankwamen toch besloten eene verversching in de herberg te gaan nemen.

Dit was eene gewoonte kwaad om laten.

Doch, nu werd de herberg niet meer bij haren waren naam ge-noemd, maar doodeenvoudig betitelden de mannen de herber-giersters met den naam van de « kwezels uit het Heilig Huize-ken » en later kortweg « het Heilig Huizeken ».

Van daar de naam, die de herberg heden nog draagt en wel-licht nog lange jaren dragen zal !

Verzameling der Spreuken van 't Heilig Huizeken.

Er is melk
Voor eenelk.

—
Goede wijn
Mag er zijn.

—
Niets verbiedt
't Deftig lied.

—
Vingren, zwier
Aan 't klavier.

—
Raapt de vreugd
Bij de jeugd.

—
Uit den kelder komen hier
Fijn likeur en lekker bier.

Hier en vindt men geene kans
Zich te wijden aan den dans

't Spreekwoord « Boter bij de visch »
Wijst op 't geen te innen is.

Speelt u gaarne met de kaart
Zorgt dan dat g'er wel mée vaart.

Biljart is een handig spel,
Leert en onderhoudt het wel.

Bollen is een schoon vermaak;
't Eerlijk spel, de beste zaak.

Baders zijn voor 't frissche bad,
Drinkers voor het beste nat.

Vaarders houden aan hun spaan
En dien mcedig bij te staan.

Kindren jollen in de wei
Lijk de vlinders doen in mei.

Wie het buitenleven lust,
Vindt aan onze Leie rust.

't Leven is vol zuur en zoet,
Zoekt erin het hoogste goed.

Hangt steeds 't huikje naar den wind,
Zoo gij vreden in huis bemint.

Vaak bezoekt men « 't Heilig Huis »,
Want het is een tweede thuis.

† Emile ANDELHOF.

Lied van Heer Halewijn.

(Fragment).

Onder de documenten bijeengebracht voor de Tentoonstelling Ledeganck (Gent, 22 November-6 December 1947) kwamen ook een paar stukken voor met enig folkloristisch belang. In de verzameling ter beschikking gesteld door Mevrouw M. de Weert-Cogen, kleindochter van den dichter, bevond zich een fragment van het lied van Heer Halewijn, opgetekend door K. L. Ledeganck in zijn jeugd, waarschijnlijk toen hij op het stadhuis te Eekloo als klerk werkzaam was. Het is immers geschreven op gezegeld papier van de Franse republiek; het vermoeden ligt voor de hand, dat die waardeloos geworden papieren door de bedienden gebruikt werden. Misschien stamt het uit de tijd toen J. F. Willems te Eekloo verbleef en schreef Ledeganck het op met de bedoeling het aan zijn vriend ter hand te stellen. Misschien zelfs heeft hij hem een volledige tekst werkelijk verstrekt, die echter door Willems niet werd gebruikt. Het is immers bekend dat Willems er lustig op los verbeterde, en dan ook zeker maar de beste versie waardig zal geacht hebben als grondslag te dienen voor zijn « Oude Vlaamsche Lieder »⁽¹⁾.

Bij mijn weten is deze versie nog niet gepubliceerd. Florimond van Duyse in zijn « Oud Nederlandsch Lied »⁽²⁾ geeft voor dit lied vier versies, te voren in allerlei tijdschriften verschenen en vermeldt er nog een achtal⁽³⁾.

Drie versies vertonen een zekere overeenkomst met ons fragment. Zo heet de koningsdochter in alle drie Louise. In variante C bij Van Duyse, overgenomen uit Lootens en Feys, « Chants Populaires flamands »⁽⁴⁾, luidt de betreffende strophe :

Ba neen je, mijn dochter Louise,
Gij bloeme nooit volprezen,
Gij en zult noch gaan noch reizen.

Een tweede biedt nog meer overeenkomst, ook het bevreedende halfrijm Lowijze/vijve. Het stuk werd ingestuurd door

(1) Gent 1848, bl. 116, n° 49.

(2) Antwerpen 1900, n° 1.

(3) Biekerf XII, 137; 't Daghet XII, 120 en XXII, 178; Volkskunde XIII, 186, XVIII 38 en XVIII, 61; Vlaamsche Zanten IV; Vlaamsche Gids III, 323; A. Joos, Waasch Idioticon, i. v. Alewijn.

(4) 1879, bl. 60, n° 37.

Lambrecht Lambrechts, opgetekend door een vriend van hem te Mater bij Oudenaarde⁽⁵⁾ :

Ach neen, dochter Lowijze,
De schoonste van ons vijfve,
Gij moet bij ons thuis blijven,
Al die daar gaan moeten daar blijven.

Ook het eerste vers is gelijkkluidend :

Halewijn zong een liedেকে fijn,

Hier is er nog een andere overeenkomst met een eigenaardig verschil :

Zij bad haar vader zoo menig bee,
Totdat zij consent gekregen hee.

In ons fragment luidt dit zo :

Zij gaf haer vader zoo menigen beet,
Totdat zij consen gekregen heeft.

Het lijkt wel geen twijfel dat beet hier dialectisch-ironisch zoen betekent. Welke van beide is de oorspronkelijke van de twee ! Me dunkt dat we mogen veronderstellen dat de versie uit « Volkskunde » een aanpassing van ons fragment is op grond van de laatste variante. De dorpszanger van het eerste kende in zijn dialect blijkbaar het gebruik van een « beet geven » voor « zoenen » niet; hij maakt er dan van : zij bad een bee. Omgekeerd, dat men zou komen van een bee bidden tot de inval een beet geven, lijkt me minder waarschijnlijk.

De versie in Biekorf⁽⁶⁾ vertoont alleen de gelijkenis in het antwoord van de vader en in het eerste vers; de naam van Halewijn is daar echter heel anders :

Mahieubrecht zong een liedtje fijn,

.

Ba nee-g, dochter Louise,
Gij zijt de schoonste van de vijfve,
Al die daar gaan die blijven der.

Voor het overige is deze versie veel bondiger. Zij werd ge-

(5) Volkskunde XVIII, (1906) bl. 61.

(6) Biekorf, XII, a° 1901, bl. 137.

publiceerd door H. V.; er wordt niet vermeld waar zij opgetekend werd.

De meeste van deze varianten, ook de onze, gelijken op elkaar van toon en van waarde. Terecht zegt Van Duyse er van : « De tekst C moge tot bewijs strekken... hoe oude liederen in den mond des volks verwateren en ontaarden ». Onze tekst gaat zelfs soms naar een gewilde parodie gelijken.

Opmerkelijk zijn hier de schrijfwijze « hemdke » voor hemd (nasalisatie) en het (half)-rijm « corset » met « agnus dei ». Beide wijzen eerder naar Gents dialect dan wel Eekloos. Ten slotte nog een woord op de wijze van optekenen : ofwel moet de zegsman niet erg zeker van zijn stuk geweest zijn, ofwel moet de optekenaar, of beiden, verlegen geweest zijn met de derde regel van sommige strophen : waar er strophen van twee regels waren, werd de laatste gebisseerd en, waar daarna dan werkelijk een derde regel voorkwam, werd die geschraapt : zo werd het verzoek aan de vader en dezès antwoord eerst door elkaar opgetekend :

Zij ging voor haren vader staan,
Wel vader mag ik rijs wandelen gaan.

Wel neen mijn dochter Loyze,
Gij zijt er de schoonste van vyve.
(Wel vader mag ik uyt spelen gaen) (geschraapt).

Naer Halewyns landeken uyt spelen gaen,
Die derwaerts gaen moeten er blijven
(Die derwaerts gaen keeren niet meer weerom)
[(geschraapt)].

Het verzoek aan de moeder en het verzoek aan de broeder werd verkort opgetekend :

Wel neen, etc. (gelijk 4).
Wel broeder, etc. (gelijk 5).

HALEWIJN.

Halewijn zong een liedeken fijn,
Elk die het hoorden die moesten er zijn. bis

En dat vernam een koningskind,
Die van haren vader zoo zeer werd bemind. bis

Zij ging voor haren vader staen :
Wel vader mag ik rijs wandelen gaen,
Naer Halewijns landeken uyt spelen gaen.

Wel neen, mijn dochter Loyze,
Gy zyt er de schoonste van vyve,
Die derwaerts gaen moeten er blyven.

Zij gaf haer vader zoo menigen beet,
Totdat zij consen gekregen heeft. bis

Nu heb ik consen van vader ontfaen,
Nu wil ik voor mijne moeder staen. bis

Zij ging voor hare moeder staen :
Wel moeder mag ik uyt wandelen gaen,
Naer Haelewijns landeken uyt spelen gaen.

Wel neen, mijn dochter Loyze,
Gy zyt er de schoonste van vyve,
Die derwaerts gaen moeten er blyven.

Zij gaf hare moeder zoo menigen beet,
Totdat zij consen gekregen heeft. bis

Nu heb ik consent van vader en moeder ontfaen,
Nu wil ik voor mynen broeder staen. bis

Zij ging voor haren broeder staen :
Wel broeder, mag ik uyt wandelen gaen,
Naer Haelewijns landeken uyt spelen gaen.

't Is mij al een wat dat gij gaet,
Als gij uw eere maer wel en bewaert
En uw schoon kroontjen maer wel en draegt.

Nu heb ik consent van vader, moeder, broeder ontfaen,
Nu wil ik op mijne slaepkamer gaen. bis

Wat deed zij aen haer beenen,
Een paer kousen wel al zoo kleene. bis

Wat deed zij aen haer voeten,
Een paer muylkens wel al zoete. bis

Wat deed zij aen haeren lijve,
Een hemdke zoo fijn als zijde. bis

Wat deed zij aen haeren corset,
Van steke tot steke eenen agnus dei. bis

Wat deed zij aen haeren onderrok,
Van steke tot steke eenen goeden knop. bis

Wat deed zij aen haer kleeren,
Van steke tot steke eenen perel. bis

Wat deed zij op haer schoon blond haer,
Een kroone van goud die woog zoo zwaer. bis

Wat deed zij aen haer zijde,
Een mes dat wel konde snijden. bis

Zij ging in haeren vader zijn stal,
Zij koos er de schoonste rosse van al. bis

Zij zet haer schrijlings op het ros,
Al zingen en klingen reed zij door den bosch. bis

.....

Dr E. TIELEMAN.

BOEKBESPREKING.

KEYZER (Kan. J. De). — *De St.-Baafskathedraal te Gent, Geïllustreerde Gids*.
Uitg. N. V. Standaard-Boekhandel, Antwerpen, 1948, 32 blz., 11 afbeeldin-
gen. Prijs : 20 fr.

Deze mooi uitgegeven en flink geïllustreerde brochure geeft een klaar over-
zicht van wat de St. Baafskerk, te Gent, aan bezienswaardigheden bevat. Na
enkele geschiedkundige gegevens medegedeeld en het gebouw beknopt beschre-
ven te hebben, dat een synthese is van onze Middeleeuwse bouwkunst, handelt
S. breedvoeriger over de talrijke kunstwerken, die van deze kerk een echt mu-
seum maken, in 't bijzonder over « De Aanbedding van het Lam Gods » en over
de talrijke prachtige grafmonumenten, waarvan sommige ware meesterstukken
van de Barok zijn en « waaraan men de ontwikkeling van het grafmonument
gedurende vijf eeuwen volgen kan ». Daarna leidt S. ons in de crypt, zo be-
langwekkend op archeologisch gebied, om te eindigen met enkele bijzonder-
heden over de toren en de twee H-Grafkapellen, die nog steeds druk door het
volk bezocht worden. Een zeer methodisch opgestelde gids, die zeker de bezoeker
vele diensten bewijzen zal en die hij later, om zijn herinneringen wat op te
frissen, met genot nog zal raadplegen.

F. V. ES.

Osschaart laat niet los.

Met belangstelling las ik de repliek van den heer van Es in het Maart-Aprilnummer van den loopenden jaargang, blz. 50 e. v. Het zij mij vergund hierop het navolgende nog even te memoreeren.

1°. — In 't bijzonder dient hier nogmaals de aandacht gevestigd op het Proteustype van den watergeest Osschaart (Capirussa), waarbij het « vrouwelijk » zijn voorhands geenszins vaststaat. Op de teekening van kolonel Steenkamp is het « meisjesgezicht » te sterk geprononceerd. Op de bekende oude afbeeldingen komt dit zeer zeker niet zoo sterk uit.

2°. — Terling als pastoor, in het kader van zijn tijd, latini-seerde den naam tot Capirussa in zijn verhandeling. In dien tijd een normaal verschijnsel. Het is thans wel een uitgemaakte zaak, dat de naam « Capirussa » moet luiden. Vlg. de aangehaalde literatuur.

3°. — Dat de watergeest zelfs nog noordelijker voorkwam. dan den Briel, bewijst het medegedeelde in de « Nieuwe Rotterdamsche Courant », van Vrijdag, 6 Januari 1939, avondbl. 3, waar onder « Varia » uit de verzameling van den heer J. J. Moerman het volgende wordt afgedrukt :

Anno 1517. — Op den laetsten December wierd hier voor Rotterdam ontrent Charlois een wonderlyken visch gevangen van een vischer van Charlois. Deses hoofd was evenals een hoofd van eenen hond, het lichaam was volgens de gestaltenisse van eenen cabbelliauw, ende had eenen staert als een rochge.

Het ziet er naar uit, dat we hier met een analoog geval te doen hebben. Het « monstrum » van Terling (1600-'05) werd « eer-tijts gesien in de mondt van de mase », terwijl bovenbedoeld monster ter hoogte van Charlois en Rotterdam gevangen zou zijn. Daarbij zijn er punten van overeenkomst in de uitbeelding.

Het is m. i. niet onmogelijk, dat we hier oorspronkelijk met hetzelfde gedierte of spooksel der volkverbeelding te doen hebben, de watergeest Ossaert of Ossort.

Wellicht volgen nog meerdere vondsten van soortgelijke verschijningen « in de mase » of in de andere Zuidhollandsche en Zeeuwsche wateren. — Voor opgave houd ik mij ten zeerste aanbevolen. Zie ook « Eigen Volk », 1939, blz. 458.

Ik voor mij geloof met den heer van Es, dat, althans op de Zuidhollandsche eilanden, het geloof in Osschaart vroeger uit-

gestorven is, dan in het Waasland of in Zeeuwsch-Vlaanderen en in Zeeland, want ook in Zeeland komt deze kwelgeest in onderscheiden benamingen nog voor, als waterduivel, door verschillende schrijvers genoemd bij mijn literatuuropgave in mijn eerste bijdrage.

Inmiddels is m. i. het laatste woord nog niet gezegd of geschreven over deze mysterieuse Capirossa of Ossaert en is het onderwerp inderdaad belangrijk genoeg daar nader op in te gaan, om uiteindelijk tot algeheele overeenstemming te geraken.

Dr H. W. M. J. KITS NIEUWENKAMP.

* * *

OSSCHAART BIJT VAN ZICH AF.

Ziehier onze repliek op het artikel van de heer Kits Nieuwenkamp : « Osschaart laat niet los ».

1) Onze opposant beweert dat op de bekende oude afbeeldingen van de schildhouder van het Brielse wapen het meisjesgezicht lang niet zo sterk uitkomt als op de tekening van kolonel Steenkamp. We geven dit grif toe, maar het komt toch voldoende uit, alsook de ontwikkelde buste, om vast te stellen dat wij hier te doen hebben met een vrouwelijk wezen.

2) Wij blijven overtuigd dat de naam « Capirossa » gebruikt door Pastoor Terling niet de latinisering kan zijn van « Osschaart » of « Roeschaard ». Die naam is immers vrouwelijk, duidt dus een vrouwelijk wezen aan. Indien Terling, en het Brielse volk te zijnen tijde, in de bedoelde tenant Osschaart erkende, zou Terling aan zijn « latinisering » een vrouwelijke vorm gegeven hebben ?

3) Dat het volk in de Zeeuwse en Zuidhollandse eilanden aan watergeesten geloofde, daar valt niet aan te twijfelen. De bewoners van alle waterrijke- of kuststreken trouwens hebben hun watergeesten gehad of hebben ze nog. Zij zullen kennis met allerhande watermonsters gemaakt hebben, al was het maar dikwijls in hun verbeelding. Hun verhalen en sagen zullen onvermijdelijk van dergelijke monsters en geesten gewagen. Maar al hebben al die wezens onderling dikwijls veel trekken gemeen, toch mag men ze niet alle vereenzelvigen met Osschaart. Onze opposant heeft ongelijk te veel de namen « Capirossa » en « Osschaart » aaneen te koppelen, dat is nog geen bewijs dat ze identisch zijn. Laat « Capirossa » een watergeest zijn, daar twijfelen we zelfs niet aan, maar « Capirossa » = « Osschaart »... that's another question.

F. VAN ES.

Oostvlaamse Folkloristische Bibliografie.

(10e Vervolg)⁽¹⁾

SINT-AMELBERGA. Pauwels (B.). (Alb. Buvé). Pinksteren te Temsche. De Omweg van Sint-Amelberga. Touring Club van België, LIII, n° 5, 15/3/47, blz. 50-52. Geïllustreerd met foto van het beeld der heilige, te Temsche.

(Beschrijving van de « weg-om » op 3e Pinksterdag en enkele strofen uit het lofdicht ter ere van St. Amelberga, gezongen door de bedevaartgangers).

BIJNAMEN. (Brihet Remi). Nog steeds meer over Massemen. De Gentenaar, 4/1/48.

(S. geeft in deze bijdrage een opsomming van tientallen gekende volkstypen uit Massemen, en deelt van de meeste onder hen de typische bijnamen mede).

GENTSE DIERENTUIN. F. D. V. De Verdwenen Dierentuin. Het Laatste Nieuws, 25/1/48.

(Allerlei gegevens over het ontstaan (1851) en het verdwijnen (1903) van de dierentuin te Gent, die een zo grote rol speelde in het Gentse volksleven op het einde der vorige eeuw. De lokaalbewaarder Canepeel, een echt Gents volkstype, wordt ook herdacht).

DRIEKONINGEN. X. Driekoningen in Vlaanderen. De Standaard, 9/1/1948.

(S. geeft aan de hand van een artikel van wijlen Pastoor Nobels, in het « Gedenkboek van Pastoor Nobels » verschenen, een korte historiek van de Driekoningenstoeten in hun huidige vorm. De oorsprong wordt gelegd in een Kerstfeest der studenten van het Klein-Seminarie te St. Niklaas — waar pastoor Nobels toen directeur was — in 1924. In 1934 vonden reeds dergelijke stoeten in 90 steden en dorpen van Oost-Vlaanderen plaats. Ondertussen heeft zich het vernieuwde gebruik over gans het Vlaamse land verspreid).

GENTSE FEESTEN. F. D. V. Volksbals en verlichting op de Kouter. Het Laatste Nieuws, 20/7/47. Geïllustreerd.

(Handelt over de verlichting van de Kouter gedurende de gemeentefeesten, de verplichte verlichting der huisgevels gedurende dansfeesten in de Franse tijd, de verlichting met de olielampjes tot het begin van deze eeuw en over andere lichtfeesten te Gent).

Zie Oostvl. Zanten, XVI (1941), 119, 166; XVII (1942), 114, 190; XVIII (1943), 91; XIX (1944), 19, 69; XXI (1946), 22; XXII (1947), 21; XXIII (1948), 7.

FIERTEL. De Fiertel. Jaarlijkse Ommegang op Drievuldighedszondag te Ronse. Uitgave Fiertelcomité, Ronse, 24 blz., z. d. Geïllustreerd.

(Tweetalige propagandabrochure over de alombekende Fiertel te Ronse met zeer interessante gegevens over de ommegang zelf en over de optocht bij de inkomst van de Fiertel in de stad. Zeer rijk geïllustreerd).

FOLKLORE. Stalpaert (H.). Kleine Kroniek van de Folklore. Biekorf XLVIII, n° 5 (1947), blz. 110-114.

(Handelt o. a. over de werkzaamheden van de Oostvl. Folkloristen en in 't bijzonder over de prijskampen van het Alf. de Cock-fonds, ook over het « Jaarboek 1945 » en over de jg. 1946 van Oostvl. Zanten).

IDEM. Peeters (Dr K. C.). Eigen Aard. Grepen uit de Vlaamse Folklore. Met een woord vooraf van Prof. Dr J. Gessler. Illustraties van H. Lievens. Antwerpen. Drukkerij-Uitgeverij De Vlijt, z. j. (1947), 543 blz.

(Ziehier de inhoud van dit volledig en prachtig uitgegeven overzicht van de Vlaamse folklore, dat rijk versierd is met ongeveer 450 illustraties (documentaire en gefantaseerde), met afbeeldingen van planten en met notenbeelden.

I. Inrichting en Levenswijze: A) De bodem en zijn bewoners. B) Het stoffelijke in het volksleven.

II. Woord en lied, volksgeloof en -wetenschap: A) De Volkstaal. B) De Vertelschat. C) Het Volkslied. D) Het Volksgeloof. E) De Volksgeneeskunde. F) De Volkswereekunde.

III. Volksgebruiken: A) De Jaarkrans. B) De Levensloop. Volgen: Bibliografie. Nota's en aantekeningen. Register op de inhoud. Register der plaatsnamen. Tafel der illustraties. Tafel der notenbeelden. Inhoudstafel).

GEBUURTEDEKENIJEN. Vermeulen (Jos.). Uit de Geschiedenis der Geburtedekenijen. Onze Dekenijen, orgaan van het Koninklijk Verbond van de Geburtedekenijen der Stad Gent. II. n° 1, 1/1/1948.

(De eerste jaargang van « Onze Dekenijen » verscheen in 1939. Door mobilisatie en oorlog onderbroken verschijnt het blad thans opnieuw tweemaandelijks. In vermeld artikel heeft S. het vooral over de oorsprong der Gentse geburtedekenijen, waarvan hij het ontstaan meent te vinden in het gebuurterecht. De eerste taak van de gekende dekenijen uit de 13° eeuw verwijst immers naar de vredesprekende rol van het hoofd der gebuurte. Verwezen wordt naar de Keure der Vier Ambachten uit 1240, zowel als naar het reglement der gebuurte van de Langemunt uit 1631, waar gezegd wordt dat de deken de geschillen tussen geburen moet « middelen ende modereeren, zooverre alst doendelick es », en ook nog naar een reglement van de gebuurte van de Voormuide uit de 18° eeuw. Daarna wordt aangetoond hoe schepenen van der Keure van het bestaan der gebuurten gebruik maken om hun sententiën aan het geval aan te passen en ze meer doeltreffend te doen zijn; aldus opgelegde boetplegingen doen plaatsgrijpen « vóór de gebuurte op de straete ». Een paar voorbeelden worden aangehaald met uittreksels uit de bewuste vonnissen).

HANDELSGEBRUIKEN. F. D. V. Van het Serpentstraatje en zonderlinge handelsgewoonten. Het Laatste Nieuws, 28/9/47. Geïllustreerd met een gezicht op het Serpentstraatje.

(In het typische Serpentstraatje, waar vroeger bijna niets anders dan kleermakers woonden, werden de voorbijgangers, die zich naar de Vrijdagmarkt begaven, door de « meestercleercoopers » hardhandig de winkels binnengeleurd. Zo getuigt een voorgebod van de schepenen van Gent, dd. 12 Maart 1753. Ook werden door de handelaars naar de stadspoorten en buitenwijken bezoldigde lieden gezonden, die de boeren naar hun winkels, desnoods met geweld, moesten lokken).

JAARMARKTEN. X. De Ajuintjesmarkt te Ledeberg. De Nieuwe Gentenaar, 22/8/47.

(S. geeft de historiek van deze bekende jaarmarkt en verhaalt o. m. hoe, bij het afbreken van de pijnkelder van de Sint-Pietersabdij te Gent (begin 19^e eeuw), inwoners van 't Kaleitje het op zich namen de Ledebergenaars vroeger onder St.-Pieter ressorterende, te gaan huldigen bij hun terugkomst van de bedevaart van Halle; hoe de twee vertegenwoordigers van 't Kaleitje bij het verorberen van hetekoeken werden aangeduid en geeft verder een zeer kleurige en met talrijke interessante details opgesmukte beschrijving van de wederkerende pelgrims aan de Keizerpoort, waarbij de « Kaleitjes », de meisjes uit het Kaleitje, een speciale uitdossing hadden, zowel als de « Karlientjes », de Ledebergse meisjes).

SINT-JANS- en SINT-PIETERSVUREN. A. R. Folklore in het Meetjesland. Vrij Maldegem, 9/2/47.

(Enkele gegevens over Sint-Jans- en Sint-Pietersvuren in het Meetjesland).

KEIZER KARELSAGE. F. D. V. Het Brughuizeken op de Drongensteenweg. Het Laatste Nieuws, 25/8/47. Geïllustreerd met een foto van het Brughuizeken.

(Dit artikel is eigenlijk een samenvatting van de bijdrage over hetzelfde onderwerp door Em. Andelhof en van de daaraan toegevoegde nota van Prof. Dr P. De Keyser, verschenen in Oostvl. Zanten, X (1935) n° 4, blz. 52-56).

KRAKELINGEN. Krakelingen en Tonnekensbrand te Geeraardsbergen. De Nieuwe Standaard, 24/2/47.

(Beschrijving van die folkloristische manifestatie in 1947).

LOTING. F. D. V. De Militieloting te Gent. Het Laatste Nieuws, 3/8/47. Geïllustreerd.

(Dit zakelijk artikel is geïllustreerd met een foto van de trommel der loting, die zich bevindt in het Folklore-museum, te Gent).

MARIAVERERING. X. De O. L. Vrouw van Deinsbeke te Zottegem. Geschiedenis, Kapel en beeld. De Nieuwe Genteraar, 3/5/47. Geïllustreerd met afbeelding der Kapel.

(Verhaalt de twee legenden over de oorsprong van het mirakuleus beeldje — Zie « Sottegemsche Sagen en Legendèn » door O. Coessens, in Oostvl. Zanten, VII (1932), n^r 5, blz. 80-85. — In 1734 werd te Zottegem de « Broederschap van de Heilige Onbevleete Maghet van Deynsbeke » gesticht, die nog bestaat. Dan volgt de geschiedenis van de Kapel: eerst een houten kapelletje aan de boom, een eerste eigenlijke kapel in 1717, een grotere stenen bidplaats rond 1750. Deze werd afgebroken onder 't Frans bewind. Is 1928 eindelijk werd de huidige kapel pas heropgericht. De promotor van deze laatste heropstanding der devotie was deken Scheiris, de dichter).

IDEM. G. Celis. Van Boomkappelletje tot Bedevaartplaats in « Mariaal Tijdschrift », Gent, XVII (1947), blz. 12.

(S. gaat de oorsprong van het boomkappelletje in 't algemeen na, en onderscheidt die geplaatst aan de in- of uitgang van een vroeger woud — belofte of dank om genoten bescherming — en die aan de kruiswegen — ter zuivering van hekserijen. Dan gaat hij de oorsprong na van gekende Oostvl. bedevaartplaatsen: Edelare, Ertvelde, Grimmingen, Geeraardsbergen, die alle hun oorsprong danken aan een oorspronkelijk boomkappelletje aan O. L. Vrouw gewijd).

IDEM. Loontjes (P). O. L. Vrouw van Kleemkappel te Kaprijke in « Mariaal Tijdschrift », Gent, XVII (1947), blz. 16-20. Met drie illustraties.

S. beschrijft de Kleemkappel op de Wulfhoek te Kaprijke, geeft de oorsprong van het beeldje in 't veld gevonden door de gebroeders Claeys (\pm 1750), de bouwgeschiedenis van de achtereenvolgende kapellen en uitvoerig de wederwaardigheden van kapel, omwegstaties en beeld gedurende de negentiende eeuw. Uitstekend gedocumenteerde bijdrage).

MEIBOOM. A. R. Folklore in het Meetjesland. Vrij Maldegem, 9/2/47.

(Enkele gegevens over de « Meivelling » of Meiboom in het Meetjesland).

MITHREM. F. D. V. Mithremverering en Kermis te Sleidinge. Het Laatste Nieuws, 9/11/47. Geïllustreerd met het beeld van Mithrem.

(Naar aanleiding van de Mithremkermis op de wijk Daasdonk, te Sleidinge — in 1947 op Zondag 9 November — en aan de hand van de nog onuitgegeven studie van dhr Marcel Daem, uit Wetteren, worden de sagen en volksverhalen over het eigenaardig beeld van Mithrem, alsook enkele gegevens over het ontstaan van deze kermis medegedeeld).

MOLENS. Overstraeten (Jozef Van). De Molens van Baarddegem. De Galm, weekblad, Assche, n^r 9, 1/3/47.

(Gegevens over twee verdwenen windmolens).

NALATENSCHAP. Klein (Henri). De nalatenschap ener Lokerse handelaarster in 1766. Annalen van de Oudheidkundige Kring van het Land van Waas, D. 55, 1^e afl. (1947), blz. 74-78.

(Omstandige boedelbeschrijving en opgave van de begrafenis-kosten van een welstellende Lokerse handelaarster in «vlassengaerens» uit het midden der XVIIIe eeuw).

NIEUWJAAR. F. D. V. Nieuwjaar in de vorige eeuw. Het Laatste Nieuws, 28/12/47. Geïllustreerd.

(S. handelt over nieuwjaarsgebruiken te Gent: 1) het schenken van «nieuwjaren», ruitvormige peperkoeken versierd met schilden en patacons; 2) de nieuwjaarsbrieven en gedichten voor ouders, peter, meter en meester; 3) de wensen der lantaarnopstekers. Twee illustraties: patacons uit de verzameling van het Folklore-museum; nieuwjaarswensen van de lantaarnopstekers).

OMMEGANGEN. Stad Gent. Grote Folklore- en Handelsstoet. Zondag 23 Maart 1947. Programma. Uitg. Federatie der Handelaars. Gent. Tweetalig.

(Naast het programma en de wegwijzer van de folkloristische optocht, bevat ook een bondige historiek van het ontstaan van de Gentse Drake en van de Reuzen, alsook gegevens over de aloude dekenij der Sleepstraat en haar nieuw reuzenpaar Albrecht en Isabella, door Emiel Dekens. Zie ook over deze ommeegang geïllustreerde verslagen in de Gentse dagbladen: Het Volk, Vooruit, La Flandre Libérale, De Nieuwe Gentenaar, n^{rs} van 24-3-47).

PAARDENJAARMARKTEN. X. Folklore in Zuid-Vlaanderen. Naar Eename's Jaarmarkt. Feeste t'Eename. De Nieuwe Gentenaar, 13/8/47.

(S. geeft een beschrijving van de jaarmarkt op St.-Laurentiusdag te Eename gehouden. Hij deelt ook de legende mede over de oorsprong der jaarmarkt. Een pelgrim op doortocht kreeg onderdak in de abdij van Eename, bood de volgende dag zijn muilezel te koop aan aan een voorbijganger, die een paardenkoopman bleek te zijn. De koper verzocht de pelgrim hem nog meer muilezels te leveren; de pelgrim kwam naar Eename terug met een hele reeks paarden en muilezels. Hij vond navolgers en zo ontstond van lieverlede de «Feeste t'Eename»).

PAARDENZEGENING. F (erdi) V (an) d (e) V (ijver). Op 29 Juni worden de offeranden ingevoerd te Zeveneeken. De Stad Lokeren, 21/6/47.

(Over het «invoeren» van offeranden voor St Flooi, om één goed veulen in uw merrie te krijgen», te Zeveneeken. Op St.-Pieter en Paulusdag. In 1946 werd deze traditie voor eerste maal hernomen sedert 1939).

PUIEN. Buvé (Albert). De Puien van Waasland. Touring Club van België, LIII, n^r 23, 1/12/47. Geïllustreerd met de foto van de « pui » van Elversele.

(Beschrijving van de « puien » van Daknam, Elversele en Waasmunster).

RECHTSGEBRUIKEN. F. D. V. Op de vroegere Koornmarkt. Waar nu het Postkantoor staat. Het Laatste Nieuws, 10/3/47.

(Handelt over het Pakhuis, dat in 1897 werd afgebroken en vooral over de gevangenis van het Chastelet, dat het Pakhuis voorafging en in 1716 werd gesloopt. In verband met deze gevangenis wordt het gebruik aangestipt gevangenen op Goede Vrijdag vergiffenis en de vrijheid te schenken, ze werden Goede-Vrijdagkinders genoemd, alsook enkele andere middeleeuwse gebruiken betreffende de beteugeling van misdrijven).

REUZEN. Zie Ommegangen.

IDEM. F. D. V. Wie de vijf reuzen zijn. Het Laatste Nieuws. 23/3/47.

(De nieuwe reuzen van Gent: Carineus, Gorduna, Graaf Arnulf, Wicman van Hamelant en Lutgart, zijn legendarische figuren in verband met de stichting van de stad).

REUZEN. X. De Folklore- en Handelsstoet op 23 Maart 1947. Tijdschrift van de Fedratie der Handelaars van Gent n^r 4, April 1947.

(Korte beschrijving van de ommegang met de nieuwe Gentse reuzen op 23 Maart 1947. Bevat ook de leuke toespraak van Heinke, de sprookspeker, alsook die van de schepen van Rantsoenering).

IDEM. J(os) V(ermeulen). Dit es die Gesciedenis van die blide Incomste van die Reusen ende die Reusinnen in die goede stede Ghent. Documentation médicale. Geneeskundige Documentatie. 1947, blz. 103-105. Gevolgd van 10 illustraties naar pentekeningen van Paul Eeckhout.

(S. geeft in « oud-Vlaams » een beschrijving van de intrede in Maart 1947 van de vijf Gentse reuzen, bezorgd door de Federatie der Handelaars, en van de twee reuzen Albert en Isabella, bezorgd door de Dekenij van de Sleepstraat).

SCHANDPALEN. Moens (F.). De Schandpalen. Touring Club van België. LIII, n^r 24, 15/12/47, blz. 275-278. Geïllustreerd.

(Voor Oost-Vlaanderen gegevens over de schandpalen van Zombeke, Hamme, Lokeren, Ophasselt, Steenhuize, Wijnhuize, Vrasenc, Zandbergen).

SPOKEN. F. D. V. Van een Spookhuis en een mislukte Omwenteling. Het Laatste Nieuws, 14/9/47. Geïllustreerd.

(Handelt over het burgerhuis aan de vroegere Neder-Schelde (nu Prof. Laurentplein), waar omstreeks 1860 een Franse dame, Mevr. Meaule, jarenlang eenzaam leefde met het gebalsemd lijk van haar dochter; wat aanleiding gaf tot de benaming «Spookhuis». Ook wordt er de mislukte «putsch» van luitenant-kolonel Grégoire op 2 Februari 1831 even herdacht. Een gezicht op de vroegere Neder-Schelde vóór de overwelving, met het «Spookhuis», illustreert het artikel).

SPOORWEG. F. D. V. De Spoorweg honderd jaar geleden. Het Laatste Nieuws, 17/8/47. Geïllustreerd.

(Handelt over de eerste treinen uit Gent naar de Kust in 1843. Geïllustreerd met een voorstelling van het vertrek van de eerste trein volgens een oude prent).

VERENIGINGSLEVEN. G. A. Het Verenigingsleven in vroegere jaren. (te Gent). Het Laatste Nieuws, 18/1/48. Geïllustreerd met portret van Prof. J. Vercoullie.

(Gegevens over de voornaamste verenigingen te Gent, vóór 1914, met hun verschillende afdelingen voor tooneel, zang, turnen, kaarten, bollen, schieten, reizen en andere. Een voorstel tot lidmaatschap ging meestal gepaard met allerlei gebruiken, o. a. het onderzoek door een ballotagecommissie, waarvan de leden stemden met witte en zwarte bollen, vandaar de uitdrukking «blackbowled» of «geblackbouleerd» in geval van niet aanvaarding).

GENTS VOLKSLEVEN. F. D. V. Rond de Kouter. Het Laatste Nieuws, 8/6/47. Geïllustreerd met foto van de Kouter rond het einde der XVIIIe eeuw.

(De Kouter, waar de zomerconcerten gegeven worden, heeft in het Gentse volksleven een grote rol gespeeld. Daar grepen luisterrijke feesten, concerten, volksbals plaats, wordt nu nog de bloemenmarkt gehouden, het was ook een tijdlang gedurende de 19e eeuw het centrum van het Gentse politieke leven. Daar waren immers de drie bekende verenigingen: de «Concorde», de «Club» en de «Société littéraire» gevestigd. Enkele spotliederen en schimpnamen — varkenskot, ezelskot en hondenkot — alsook oude gezegden over de Kouter worden ook meegedeeld).

VOLKSLIEDEREN. D. L'ancien orphélinat des garçons. La Flandre Libérale. 29/8/47.

(S. geeft, bij gelegenheid van de brand in 't Jongensweeshuis te Gent, herinneringen weer hem door een oude inwonster medegedeeld over het vroegere weeshuis van de Wiedenaard (nu Bisdomplein) en deelt twee strofen mede van een oud liedeken, waarin allerlei illusies aan de gevelsteen uit het gesticht zijn verwerkt).

VOLKSTYPEN. Zie Bijnamen.

VONDELINGEN. F. D. V. Het Rolleke. Het Laatste Nieuws, 26/10/47. Geïllustreerd.

(Historische en folkloristische gegevens over dit vondelingengesticht, op-

gericht in 1820 en afgeschaft in 1863. Als illustratie de zeldzame herkenningmiddelen op de vondelingen achtergelaten om ze later te kunnen identificeren).

IDEM. F. D. V. Te vinden gelegde Kinderen. Het Laatste Nieuws, 2/11/47. Geïllustreerd met een foto van de uitgang van de oude stadsgevangenis Het Rolleke.

(S. handelt over het te vinden leggen van de kinderen aan de ingang van kerken, wat zich nog voordeed te Gent in 1914, ook over de tussenkomst van het Gents magistraat, dat een vergoeding schonk aan de voedsters van vondelingen, die ook werden toevertrouwd aan het wezenhuis, ook Simpelhuis genaamd. In de 16^e eeuw werden de vrouwen, die hun pasgeboren kinderen doodden, te Gent levend begraven).

O. L. VROUWLEGENDE. F. D. V. Een Gentse merkwaardigheid. O. L. Vrouw met de Inktpot. Het Laatste Nieuws, 1/6/47. Geïllustreerd met foto van het beeld.

(In de zijgevel van het Vleeshuis te Gent prijkt het bekende beeld van O. L. Vrouw met de Inktpot, zo genoemd omdat de Lieve Vrouw met de rechterhand een inktpot naar het Kindje Jezus, dat zij op haar linkerhand draagt, toesteeckt. Het Kind heeft een ganzeveder in de hand. Dit beeld zou het zinnebeeld zijn der Goddelijke genade, die aan de misdadigers wordt verleend indien zij zich over hun misdaad berouwen. Het werd verschillende malen vernieuwd. Dergelijke Mariabeelden zijn ook te vinden te Aardenburg, Brugge, Maastricht, Parijs en Lübeck. S. haalt ook de verschillende legenden aan betreffende de oorsprong van het beeld).

WONDERDOKTERS. F. D. V. De Ghendtsche Post-Tijdingen. Het Laatste Nieuws, 16/11/47. Geïllustreerd met de reproductie van de bovenste helft van de eerste bladzijde van de « Ghendtsche Post-Tijdingen » van 8 April 1709.

(Dit artikel van het eerste dagblad in Oost-Vlaanderen, nl. de Ghendtsche Post-Tijdingen, die op 1 Januari 1667 het daglicht zag en in 1723 vervangen werd door de « Gazette van Ghendt » bevat uit dit laatste dagblad interessante aankondigingen van kwakzalvers en wonderdokters uit de XVIIIe eeuw).

Zanten.

Een Raadsel.

Ik heb er een; ik wou dat ik ze had. Als ik ze had, dan had ik ze niet meer. Maar ik heb ze nog niet. Dus, heb ik ze nog !

Gehoord Meenen, 1947.

(Vlooi).

De Raap in het Waasland.

Het Waasland is de «tuin van Vlaanderen»; eens waren hier groote moerassen en wouden. De zee bracht het slib, slijk en zoo ontstond geleidelijk aan het slib- of slijk-land = waesland; want *w a e s* beteekent *s l i j k* = vruchtbaar land en het Waasland, de «tuin van Vlaanderen» was geboren, het land waarvan in de vroege middeleeuwen zich de cultuur waaiervormig uitbreidde naar het Noorden. En dat kon, want dit land was rijk, rijk aan slib of slijk, dus vruchtbaar. De rijke kleigronden zijn een voortzetting van de Hollandsche en Zeeuwsche gewesten.

Over het geheel is dit land uitstekend bebouwd; in vele streken is de landbouw tot **tuinbouw** geworden en woekert men met elk klein stukje grond. In 't bijzonder in het Waasland vindt men veel weiden en dat is voor de strekking van deze folkloristisch-heraldische bijdrage van belang om te weten. Immers, waar weiden zijn is ook vee en als wintervoer werd hier van oudsher de *r a a p*, de knolraap of koolraap veelvuldig verbouwd. Zij worden ook wel raapknollen genoemd, en vormen in het najaar en den winter een veevoeder van beteekenis. De raap stond en staat hier dus in het middelpunt der belangstelling en behoeft het geen betoog, dat dit knolgewas een bijzonderen indruk naliet op de bevolking, reden waarom zij hecht, werd verankerd en vastgelegd in de heraldiek van Oost-Vlaanderen en deze figuur in tal van Oostvlaamsche wapens wordt aangetroffen.

In de volkskunde staat de raap in verband met de vruchtbaarheid, is een vruchtbaarheidssymbool en speelt zij een rol bij de vruchtbaarheidsriten, nauw verwant aan de gebruiken in zwang bij het koolzaaddorschen in verschillende streken, o. a. in Koudkerke bij Middelburg in Zeeland. Den geest van de groei-kraft wil men hierbij eeren.

Dienaangaande is het dan ook alleszins begrijpelijk, dat de raap in het Oostvlaamsche volksleven zoo'n belangrijke plaats innam en in de wapenkunde werd vereeuwigd.

De wapenkunde is immers de vergaarplaats, waarin zoovele zinnebeelden van het volk hun beslag vonden en werden bewaard tot

op den huidigen dag. Thans, helaas, zijn ze veelal onbegrepen, waarbij de folkloristische-heraldiek zich ten doel heeft deze kenteekenen te verklaren en aan de vergetelheid te ontrukken.

En dat de raap een belangrijke rol innam in het volksleven bewijst te meer het bekende sprookje bij de gebroeders Grimm, genoemd « De Raap », die handelt over ééne raap uit al het raapzaad voortgekomen dat werd gezaaid. « Die werd zóó groot en zwaar en al maar dikker, en wou maar niet ophouden met groeien, totdat hij wel de koning van alle rapen mocht heeten; want nooit was er zoo een gezien en er zal er ook wel nooit meer zoo een gezien worden ».

Kennelijk ligt ook hierbij de vrucht aarheid ten grondslag, zooals het verloop van het sprookje ook aantoonst. De boer geworden soldaat, die door deze uitzonderlijke groote raap uit de armoede werd verlost door den koning, in tegenstelling met den rijken broer van den landman, waarbij de vruchtbaarheid van het land boven goud en paarden werd gesteld. Ook het verloop van dit sprookje toont de superioriteit van den boer, die het land bewerkt, waar uiteindelijk alle levensbehoeften van moeten komen, vruchtbaarheid, levenskracht.

Met dit al is het dan ook geen wonder dat, gezien de vruchtbaarheid van het Waasland en de veeteelt, de raap als wapenfiguur in deze streek inheemsch is, met tal van wapenvoorbeelden aan te halen en te bevestigen.

Behalve in familiewapens (**Rueb, Gerlings, De la Flie**) wordt de knol of raap ook veel in de wapens van verschillende plaatsen in het Waasland aangetroffen. Als voorbeelden kunnen hier genoemd worden, de wapens van

LOKEREN, vertoonende :

In zilver een zwart rooster waarop een raap van natuurlijke kleur, gebladerd van groen.

Het rooster heeft een aparte beteekenis, waarover hopelijk in een later artikel nader.

SINT-NIKOLAAS :

In blauw een St.-Nikolaas-figuur van goud, vergezeld herald. links, van een goud gebladerde raap.

De heilige is de stadspatroon.

BASEL of BAZEL :

In blauw 2 schuingekruiste sleutels, vergezeld in het schildhoofd van een raap, alles van zilver.

Ook over het sleutel-symbool hoop ik het nog eens nader te hebben, waarover verschillende beschouwingen zijn te geven. In deze bijdrage bepaal ik mij hoofdzakelijk tot de raap.

WAASMUNSTER :

In goud een sirene, in haar linkerhand een gebladerde raap houdend, alles van natuurlijke kleur.

Waasmunster was één der 19 dorpen onderworpen aan de keur van het Waasland.

MOERBEKE :

In zilver 2 schuingekruiste spaden in het hoofd vergezeld van een gebladerde raap, alles van natuurlijke kleur.

De spaden wijzen hier op den landbouw, die in de gemeente beoefend wordt.

SINAAI :

In blauw een St.-Katharinarad van goud, in den voet vergezeld van een gebladerde raap van natuurlijke kleur, gesnoerd van rood.

Ook over het St.-Katharinarad is heel wat te zeggen, wat echter dient uitgesteld tot een volgende gelegenheid.

TIELRODE :

In rood 2 schuingekruiste, afgewende sleutels van goud, in het hoofd vergezeld van een gebladerde raap van natuurlijke kleur.

SINT-PAUWELS :

Sint-Paul herald. rechts vergezeld van een raap, houdende schrijfgereedschap in rechterhand en een zwaard in de linker.

En hiermede zijn wij aan het einde van deze folkloristisch-heraldische beschouwingen over de wapenfiguur de raap in het Waasland en hoop ik een steentje bijgedragen te hebben tot beter begrip van deze op het eerste gezicht min of meer onbegrijpelijke afbeelding.

KITS NIEUWENKAMP

Nota der redactie. *Betreffende de raap in de Waassche gemeentewapens, zie ook de sage van Keizer Karel en de St. Niklaassche boer, alsook de spotnamen « rapenbraders » gegeven aan de inwoners van St. Niklaas, Lokeren en Waasmunster, en van « raapeters » aan de Waaslanders in 't algemeen, in Jozef Cornelissen. Nederlandsche Volkshumor, enz., deel II, blz. 132, 147, 156, 157.*

Veertig Kalenderspreuken.

- 4 Jan. — Vriest het op den elfsten nacht,
Zes weken vorst wordt er verwacht.
- 17 Jan. — Sint Anteunis met zijn verken,
Vader abt van Kouderkerken,
Is er een die steeds verkiest
Dat het op zijn feestdag vriest.
- 18 Jan. — Staat Sint Pieter's stoel tot Romen
In de sneeuw of in het nat;
't Staat een vochtig jaar op komen;
't Kan niet missen dat!
-
- Sint Pieter's stoel bevroren;
Een droog jaar geboren.
- 20 Jan. — Sebastiaan, die 't weere maakt,
Doet het vriezen dat het kraakt.
-
- Sebastiaan en was geen kniezer,
Maar hij blijft een groote vriezer.
- 2 Feb. — D'r zullen veel appels worden gewonnen,
Staat, te Lichtmis, de boomgaard in de
[zonne.
- 21 Maart. — Op Sint Benooi de wind uit 't Noord;
't Gaat zoo zeven weken voort.
-
- Met Zuiderwind op Sint Benooi
Neemt het jaar een goede plooi.
- 25 Maart. — Sterrenacht vóór Boodschap klaar:
't Wordt een beste boerejaar.
-
- Op Onzer Vrouwen Boodschap keeren
Steeds bij ons de zwaluws weere.

- 24 April. — 't Liefste rijdt er langs de wegen
Sinte Joris in den regen.
-
- Sint Joris, die den draak verwon,
Houdt meer van regen dan van zon.
- 25 April. — Marcus, die de boonen plant,
Houdt van regen op het land.
- 11 tot 14 Mei. — 't Kan vriezen in de Mei
Tot d'IJsheil'gen zijn voorbij:
Mamertus en Pancraas,
Servatius nog en Bonifaas.
- 11 Mei. — Al is Mamertus oud en grijs,
Houdt hij van vriezen nog en ijs.
- 14 Mei. — Tot Bonifaas,
Die strenge baas,
Wees voor de vrucht
Op vorst beducht.
-
- Wij zijn van nachtvorst nimmer vrij,
Is Bonifaas nog niet voorbij;
Maar is die Sint voorbij gegaan,
Dan is 't met vriezen ook gedaan.
-
- De laatste vriezeman van 't jaar
Is Sinte Bonifaas, voorwaar.
- 29 Juni. — Als Sinte Pieter's haantje kraait,
Komt regenweer ons toegewaaid.
- 2 Juli. — Komt Maria in den regen
Nicht Elisabethje tegen,
Duurt zes weken het gewis
Vóór het weer schoon weder is.

- 6 Juli. — Regen op Sint Godelief:
Tegenslag en groote grief;
Want, zonder onderbreken,
Regent het zes weken.
- 20 Juli. — 't Schoone weer van Sint Margriet
Doet Medardus' macht teniet;
Maar regent 't ook op Sint Margriet
Zes weken regen in 't verschiet.
- 29 Juli. — Sint Pauwel's wind
Is 't jaar zijn wind.
-
- Zooals hij op Sint Paulus waait,
Zoo zit de wind voor 't jaar gedraaid.
- 10 Aug. — Op Sint Laureins een regenvlage,
Zes weken duurt de waterplage.
- 15 Aug. — Op Ons Lief Vrouwke's Hemelveirt
Keert het weere zijnen steirt.
- 29 Sept. — Acht dagen zonneshijn,
Brenge Sint Michiel, om wel te zijn.
-
- Sint Michiel
Zit de zon nog op den hiel.
- 1 Oct. — Dominus vobiscum!
Sint Remi draait 't blaadjen om,
En 't nieuwe kapittel
Draagt « winter » als titel.
- 15 Oct. — Een schoon nakomerken
Is Trezia's Zomerken;
Vijf dagen zonneshijn
Om elkeen te verblij'n.

- 2 Nov. — Met Allerzielen, wit gewemel;
In 't voorjaar, blauwen hemel.
-
- Allerzielen, wit besnee'd;
Zacht een voorjaar zit gereed.
-
- Allerzielen, zilverwit;
't Groen vroeg in de boomen zit.
- 23 Nov. — Wintert 't op Sint Clemens fel,
Wordt de Lente klaar en hel.
- 25 Nov. — Met Sinte Katrien
Is d'eerste sneeuw te zien.
-
- Doet Sint Katrien heur witten mantel aan,
Ze blijft er zeven weken rond mee gaan.
-
- Sint Katrien in 't wit gekleed:
Zeven weken sneeuw ons leed.
- 21 Dec. — Sinte Maas,
Appelenbaas:
Blaast hij door de boomen,
Veel appels staan op 't komen.
-
- Als Sinte Thomas rukt en raast
En dapper door de boomen blaast,
Dan rapen wij het volgend jaar
Veel appels bij mekaar.

J. V.

PERSONALIA.

Dr Coetzee, Professor.

Wij vernemen met buitengewoon genoegen de benoeming tot Hoogleraar in de Afrikaanse Taal- en Volkskunde, aan de Universiteit van Johannesburg, van onze stamgenoot Dr Abel J. Coetzee, die hier ver van een onbekende is.

Hij is sinds zijn stichting redacteur van het « Tydskrif vir Volkskunde en Volkstaal » van « Die Genootskap vir Afrikaanse Volkskunde » en schrijver van menig wetenschappelijk en litterair werk.

Wij wensen hem hiermede van harte proficiat met zijne promotie en een verdere vruchtbare loopbaan, ons volk ten goede.

L. V.

Alfons De Cockfonds.

PRIJSVRAAG 1949.

De Bond der Oostvlaamse Folkloristen schrijft in 1949, ten laste van zijn Alfons De Cockfonds, de volgende prijsvraag uit :

Gevraagd wordt :

Een in het Nederlands geschreven studie, van ten minste 64 blz. van 42 regels met 62 leettertekens, over :

DE DOODS-, BEGRAFENIS- EN ROUWGEBRUIKEN IN DE PROVINCIE OOST-VLAANDEREN.

Een studie over de doodsgebruiken in één of meer gemeenten van een natuurlijke streek of arrondissement van Oost-Vlaanderen volstaat.

Voor de Provincie Antwerpen is een dergelijke studie verschenen van wijlen Jos. Cornelissen : « Doods-, Begrafenis- en Rouwgebruiken, een folkloristische studie » in « Tijdschrift voor Geschiedenis en Folklore », uitgave van de Commissie voor Geschiedkundige en Folkloristische Opzoekingen der Provincie Antwerpen, 3° Jaargang, 1940, 1^e aflevering.

Enkel handschriften, leesbaar geschreven of getypt, van nog niet uitgegeven studien komen in aanmerking.

De auteur zet zijn naam niet op zijn werk, hij voorziet het echter van een kenpreuk, die hij, met opgave van naam en woonplaats, gesloten in een omslag, met dezelfde spreuk als opschrift herhaalt :

De manuscripten moeten vóór 31 December 1949 gestuurd worden naar de Heer Lodewijk Verloot, secretaris van de Bond der Oostvlaamse Folkloristen, Zalmstraat, 69, te Gent, onder vermelding :

DE DOODS-, BEGRAFENIS- EN ROUWGEBRUIKEN IN DE PROVINCIE OOST-VLAANDEREN.

De uitgeloopte prijs bedraagt fr. 1.500.

In geval geen enkel werk aan de vereisten voldoet, kan de keurraad aanmoedigingspremiën toekennen.

De beslissingen van de jury zijn zonder beroep en het bekroonde werk wordt eigendom van de Bond der Oostvlaamse Folkloristen.

De Secretaris,
Lod. VERLOOT.

De Voorzitter,
Fern. VAN ES.

Leidraad bij onderzoek naar BEGRAFENISGEBRUIKEN IN OOST-VLAANDEREN.

1. Bij het overlijden.

Hoe en door wie wordt de dode afgelegd? Gebruikt men nog lijkstroo? Verwijdert men nog bederfbare voedselwaren uit het sterfhuis?

Legt men de uurwerken stil en bedekt men nog de spiegels met rouwfloers?

Sluit men alle luiken of laat men nog één venster op een kier open? Maakt men nog een dakpan los? Stelt men nog een strooien kruis (of een doodvaan, of een processiekruis) vóór het sterfhuis? Wanneer en hoelang?

Worden de huisdieren ook verwittigd van het overlijden (paarden, vee, bijen, enz.). Worden de geburen nog « gemaand » om te komen bidden in geval van nachtwaak bij het lijk, alvorens het te kisten? Door wie wordt gebeden? Wie is gewoonlijk de vóórbidder?

Gebruiken bij het kisten? Hoe wordt de kist geplaatst? Wordt er iets in de kist medegegeven? (rozenkrans, medaille, drank, enz.)

Hoe worden de familieleden, de kennissen en geburen uitgenodigd tot de begrafenisplechtigheden (vroeger kaarten, nu rouwbrieven)?

Worden de geburen nog « gemaand » of « genoeid » (b. v. te Lokeren : noeien = noden)? Door wie?

2. De Begrafenis.

a) Gebruiken bij het buitendragen van de kist? Wordt er nog door dragers aan het familiehoofd of aan de weduwe de toelating gevraagd om de kist weg te dragen? In welke bewoordingen? Hoe wordt de kist buitendragen?

b) Vervoer naar de kerk? Met de huifkar (naam)? Wie behoort die kar of wagen toe? Wie neemt plaats op die wagen? Blijft men onderwege staan om te bidden? Waar? Wat wordt gedaan met het stroo, waarop de kist lag in de wagen?

Rijdt men met die wagen tot aan de kerk? Of wordt van een bepaalde plaats af (welke?) de kist gedragen? Door wie? Indien het lijk gedragen wordt, blijft men ook staan op bepaalde plaatsen om te bidden? Indien het gebruik van de huifkar verdwenen is, welk is het vervoermiddel? Hoe gaat de familie achter het lijk, één voor één of niet?

Speciale gebruiken bij de begrafenis van kinderen (Engeltjesmis)? Dragen de speelkameraadjes speciale voorwerpen mede (bloemenhoedjes uit wissel en snipperpapier, b.v.), die op het graf zullen worden gezet?

c) In de Kerk.

Zingt men nog de metten en de lauden? Zijn er afzonderlijke missen voor de vrouwen (damesmissen)? Legt men somwijlen nog stroo in de kerk (voor wie? Adellijke personen b.v.)? Wat wordt er met dat stroo, na de dienst, gedaan? Worden nog rouwprenten (doodbeeldekens) bij het offer uitgedeeld.

d) Gebruiken op het kerkhof bij het graf? Wordt er gesproken of gezongen? Wordt er aarde of bloemen op de kist geworpen? In welke volgorde?

3. Na de Begrafenis.

Uitvaartmaal? Wie neemt er aan deel? Wanneer wordt op dit maal gebeden? Gebeurt dit rechtstaande of zittend? Wie bidt vóór? Wordt de priester, die de lijkdienst leidde, uitgenodigd? Zo de dienst door verscheidene geestelijken werd gezongen, is het de gewoonte ze allen aan het uitvaartmaal te laten deelnemen? Welke plaats nemen zij aan de tafel in?

Brooduitdeling? Bestond vroeger het gebruik brood aan de behoeftigen uit te delen? Was het ook de gewoonte een paar broodkaartjes op de rouwbrieven te drukken?

Duur van de rouw? Hoe wordt de rouw gesloten?

Worden bedankingskaarten of brieven rondgestuurd? Na welke periode?

Grijpen er bedankingsmissen plaats? Wanneer? Jaargetijden?

Bestaat nog het gebruik zielmissen te houden? Wanneer?

Bestaat nog het gebruik « obiits » in de kerk op te hangen? Voor wie?

4. Het Graf.

Wie wordt er grafmaker? Op welke leeftijd? Is het baantje gezocht? Wordt de man, die de graven maakt, gevreesd? Kent u bijgelovigheden betreffende het regenen of het schijnen der zon in een open graf? Vorm van het graf (rechthoek of andere figuur)? Is het de gewoonte een steen (zerk) op het graf te plaatsen? Maakt men nog een berm van opgehoogde aarde op het graf, met een kruis in aarde of hout er bovenop? Hoe wordt het graf versierd? Is er verschil tussen graven voor volwassenen en kinderen? Zijn er uiterlijke kenmerken voor wie in het graf begraven ligt? (getrouwd, ongehuwd, geestelijke, enz).

Welke zinnebeelden komen het meest voor (kruis in verschillende vormen; uit welke grondstof vervaardigd?), bijzondere versiering; opschriften: duif, engel, Christuskop, portret, zinnebeeld van de door de overledene uitgeoefende stiel of ambt, allegorie, enz.? Bestaat de gewoonte portretten van de overledene op te hangen? Lanteernen aan te brengen? Bestaat er een mode om te begraven in grafkelders? Is dit laatste enkel voorbehouden voor adellijke of aanzienlijke families of personen? Hoe worden de graven versierd met Allerzielen (bloemen, tekeningen in de mulle aarde, aanbrengen van gekleurde steentjes en schelpen op kindergraven)? Welke kransen hebben de voorkeur: die met natuurlijke of kunstbloemen? Gebruikt men nog kransen in zogenaamde « glazen parels »? Op welke tijd van het jaar wordt het graf bezocht (verjaring van de geboortedag of van de overlijdensdag)? Zijn er bijgelovigheden bekend betreffende de aarde van het graf of overblijfsels van doden (stukjes been of tand)? Speelt het dodenhuisje of het knekelhuisje een bijzondere rol in de folklore (vertellingen, sagen, enz.) van het dorp of de streek?

Mithrem zoals hij op Daasdonk-Kermis wordt uitgesteld.

(Cliché « Het Laatste Nieuws »).

Het Mithrembeeld van Sleidinge.